*VILLMER, Erna, näitlejanna, on jätkanud tegevust „Estonia“ teatris, a-st 1936 teenelise näitlejannana. Viimase 2 a. jooksul on V. seisnud lavatööst eemal tervislikel põhjusil.

A. Adson, Das estnische Theater (1933); *idem*, E. V-i tähendusest eesti teatrile („Varamu“ 1939, nr. 3); isikl. saadud andmed. *T.*

*VILMS, Juhan, arstiteadlane ja poliitikategelane, järgneva vend, on jätkanud tegevust arstina Tallinnas. V. kuulus 1928—30 tööerakonna keskkomitee koosseisu ja algatas erakonna programmi revideerimise, mis teostati 1929. S. a. valiti ta IV Riigikogu liikmeks. Asutanud kevadel 1930 koos teistega kultuur-sotsiaalse ühingu „Radikaal“ ja s. a. lõpul nädalalehe „Meie Hääl“ (selle ilmumine lakkas märtsis 1931) radikaalse maailmavaate levitamiseks, lahkus ta sügisel 1930 tööerakonnast selle nihkumise tõttu paremale poole ning jäi Riigikogusse kuni 1932. a. erapooletuna. A-st 1931 on V. teotsenud käsitööliste ning -tööstürite kihi organiseerimisega. 1931. a. lõpul asutas ta poliitilise erakonna Rahvuslik Töökoondus, mis alustas tegevust jaan-s 1932. Uuel erakonnal, kelle keskkomitee esimeheks oli V., ei õnnestunud aga V Riigikogu valimistel viia rahvaesindusse kahte kandidaati (see arv oli tol ajal alampiiriks). Hiljemini, seoses Põhiseaduse kriisi teravnemisega ja eriti pärast K. Päts'i (vt. ka *Suppl.*) valitsuse poolt 12. III 1934 teostatud pööret on V. andunud ühiskonna organisatsiooni puutuvate küsimuste valgustamisele, pooldades korporatismi idee rakendamist ka Eestis ning võideldes kutsealaste kodade asutamise eest. 1937. a. asutati V-i eestvõttel peamiselt kodade ringkondadesse kuuluvate isikute poolt Ühiskonna Organisatsiooni Uurimise Koondis. V. on selle juhatuse liikmeks ja teaduslikuks sekretäriks. Samuti on ta väljaande „Organisatsioon“ toimetajaid a-st 1938. S. a-st on V. ka Käsitööstuskoja teaduslikuks nõunikuks. V. on olnud E. Eugeenika ja Genealoogia Seltsi Tallinna osakonna esimees a-st 1927, abielunõuandepunkti asutajaid ja juhataja 1927—31, Kehakultuuri Sihtkapitali valitsuse esimees 1928—36, korteriküsimustega tegeleva ühingu „Elamukultuur“ esimees 1930 ja Tallinna linnavolikogu liige 1930—32. V. on avaldanud eriraamatuna veel „Erakondadeta ühiskonna poole. Eesti kui korporatiivne riik“ (Tall., 1933) ja „Korporatiivne ühiskond“ (Tartu, 1936), peale selle artikleid korporatismi ja rahvastikupoliitika kohta ajakirjas „ERK“, koguteoses „Omariikluse süvendamisel“ (Tartu, 1938), väljaandes „Organisatsioon“ I (Tall., 1939), ajalehis „Päevaleht“, „Uus Eesti“ jm.

Isikl. jm. saadud andmed. *T.*

*VILMS, Jüri, poliitikamees ja ajakirjanik, eelmise vend. V. õppis Pärnu gümnaasiumis sügisest 1901 (mitte a-st 1899) koolist väljaheitmiseni 1906. a. veebr-s. Ta oli illegaalse õpilasühingu „Taime“ (asutatud 1904) ja Pärnu õpilasringide keskkoondise „Üleüldine Kooliõpilaste Organisatsioon“ (asutatud 1906) asutajaid ja juhtivaid tegelasi. Samuti oli ta õpilasajakirjade („Taime“ jt.) toimetajaks, tegi kaastööd (peale „Pärnu Postimehe“) ka Viljandi jt. ajalehtedele. Kui „Taimes“ valitsenud rahvuslik-opositsiooniline vaim muutus sotsialistlik-radikaalseks, elas samasuguse arengu läbi ka V. Ta võttis osa 1905. a. revolutsioonilisest liikumisest ja esines tööliste hulgas kõnedega. 1906. a. kevadel viibis V. lühemat aega vanglas; peale vabastamist jäeti ta politseilise valve alla. — „Eesti autonoomia“ kohta esines V. kõnega näiteks juba E. Ü. S. „Ühenduses“ nov-s 1915. — Päev enne V-i Soome-reisule asumist Tallinnast jõudsid 23. III 1918 ukj. Eestist Suursaarele (Kõrgesaarele) 12 Saksa sõjaväelast. Neile 25. märtsil, 5. apr-l ja hiljemini Tallinnast major v. Brandenstein'i juhatuse all järgnenud Saksa väesalgad siirdusid Soome samuti Suursaare kaudu. Nende väesalkade kätte langeski V. ühes kaaslastega. Et Eestis asuvad Saksa lennuväeühikud pidasid Soomega sidet alates 3. III 1918 ukj. ja et väeosad omasid ka telegraafilist ühendust, siis oli kergesti võimalik informatsiooni anda Eestist Soome ka V-i kohta. Helsingi vallutamise järel sakslaste poolt toimuski V-i mahalaskmine leitnant v. Giers'i juhatusel Helsingis. — A-l 1926 avati V-le mälestussammas Pilistveres. 1939. a. Tartus loodud V-i mälestamise komitee on seadnud endale üheks ülesandeks välja anda koguteos V-i kohta.

A. Pärl, J. V. (1935); A. Looring, J. V. Pärnus (E. Kirj. 1938, nr. 10, 11); *idem*, J. V-i viimne teekond („Akadeemia“ 1938, nr. 2); E. Laaman, Eesti iseseisvuse sünd I—VI

Eesti biograafilise leksikoni tÃ¤ienduskÃ¶ide, 1940, lk. 376